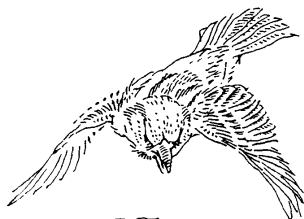
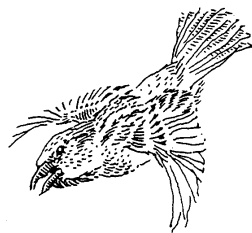

Het Hoornblad

nr. 30 winter 2001

afdeling
Hoorn/West-Friesland

Informatie en mededelingenblad van de KNNV-afdeling Hoorn/West-Friesland

Verschijnt 4x per jaar (januari, april, juli en oktober)

Sluitingsdatum kopij:

Redactie: Jan en Ina Marbus, Dorpsstraat 10A, 1689 EV Zwaag

Egbert Baars, Yellowlaan 24, 1695 HV Blokker

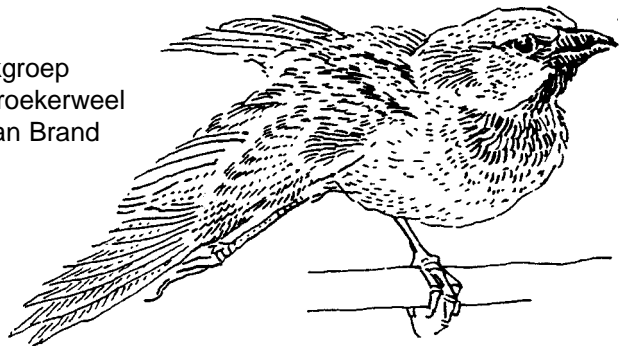
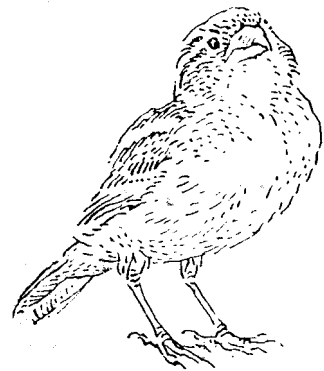
e-mail: dehoornbloem@hetnet.nl of hoorn@knnv.nl

Internet: <http://www.knnv.nl/hoorn>

Verzending: Willy Mantel, Schout 57, 1625 BR Hoorn

INHOUD VAN HET HOORNBLAD NR. 30

- blz. 3 Activiteiten
4-5 Toelichting
6 Van de bestuurstafel
6 Polder Zeevang 3
7 Beemster 5
8-9 Ons klimaat
10 Mussenproject
11 Kiezelwieren
12-13 Muizen vangen in West-Friesland
13 In memoriam Jaap van Kluyve
14 Verslag exc. Oostvaardersplassen
15 Vos laat sporen achter
16 Fenologie
17 Plantenwerkgroep
18 Vogelmonitoring Zeevang
19 Verslag ganzenexcursie 26 nov.
20 Vogelwerkgroep
21 Website ecolint Enkhuizen
22 Werkochtend
22 Cursussen
23 Vlinder/libellenwerkgroep
24-25 Zeearend in Lutjebroekerweel
26-27 In gesprek met... Jan Brand
28 100 jaar KNNV
29 De Hoornbloem
30 Wat werd gezien

Activiteitenprogramma

JANUARI

- Zondag 7 **nieuwjaarswandeling** in de Beemster en de Mijzerweg, zie toelichting.
- Donderdag 11 **Vogelwerkgroep**, zie pag. 20
- Dinsdag 16 **Wilde bloemen in tuin, plantsoen en berm**, door Dirk prins, zie toelichting
- Vrijdag 26 Verschijningsdatum **KNNV-postzegels**
KNNV-afd.amsterdam 100 jaar

FEBRUARI

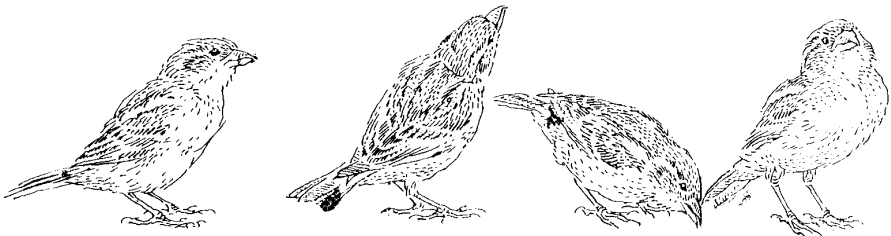
- Zaterdag 3 Dagexcursie **Tielerwaard**, zie toelichting
- Donderdag 15 **Vogelwerkgroep**, zie pag. 20
- Zondag 25 **Busexcursie** naar Diergaarde Blijdorp (**Oceanium**), zie toelichting
- Dinsdag 27 **Jaarvergadering** en korte ledenlezingen, zie toelichting

MAART

- Zaterdag 3 Werkochtend bij **Schardam**, zie pag.....
- Zaterdag 10 **Voorjaarswandeling** duingebied Castricum, zie toelichting
- Dinsdag 13 **Vlinderwerkgroep** + gast, zie pag. 23
- Donderdag 15 **Vogelwerkgroep**, zie pag. 20
- Dinsdag 20 **Vogels en muziek**, door Henny van der Groep, zie toelichting
- Donderdag 29 **Plantenwerkgroep**, zie pag. 17

APRIL

- Zondag 1 **Korhanenexcursie** Sallandse heuvelrug, zie toelichting
- Dinsdag 10 **Huismussen**, door Kees Heij, zie toelichting
- Donderdag 19 **Vogelwerkgroep**, zie pag. 20

Het bestuur en de redactie willen van deze gelegenheid gebruik maken u allemaal een gelukkige en voorspoedige jaarwisseling toe te wensen. Wij vertrouwen op een nieuw jaar waarbij de natuur door ons weer de plaats krijgt toegedeeld die haar toekomt.

Toelichting activiteitenprogramma

Zondag 7 januari: Onze nieuwjaarswandeling lopen we dit jaar met Resi Zabel over de grasdijk (Noordkop van de Beemster) en de Mijzerweg. De snert staat klaar bij Les Deux Ponts. Parkeerplaats Dampden 8:45 uur en terug ± 13:30 uur.
Info: Resi Zabel, telefoon: (0229) 23 05 24.

Dinsdag 16 januari: Toepassing van wilde bloemen in tuin, plantsoen en berm. Dirk Prins uit Rhenen zal in zijn dialezing laten zien dat de kloof tussen wilde flora en planten in de tuin best wat kleiner kan worden. Als je de moeite neemt je hierin te verdiepen, dan kan dat een grote verrijking betekenen voor jezelf én voor het leefmilieu. *Deze avond wordt georganiseerd i.s.m. de KMTP.*

Let op: deze avond wordt gehouden in Het Oktaaf, J.J. Pollstraat 1 te Hoorn. Zaal open 19:30 uur.

Zaterdag 3 februari: We gaan deze keer iets verder van huis, n.l. naar de Tielerswaard, dus het wordt een hele-dagexcursie. We rijden daar rond de Linge en langs de Waal. Wie weet wat we daar zoal kunnen zien en aantreffen. Brood en koffie/thee meenemen. Gezien het landschap, dat toch afwijkt van ons Westfriesse landschap, zal het ook in dat opzicht een interessante dag worden. Vertrek 08:45 uur van het Parkeerterrein aan het Dampden. *Informatie Michel Kleij / Resi Zabel, telefoon: (0229) 23 05 24.*

Zondag 25 februari: In het kader van het 100-jarig bestaan van de KNNV doen ook wij een duit in het zakje. We gaan vandaag met een BUS (!) naar o.a. het Oceanium van Diergaarde Blijdorp. Het is een nieuwe attractie, waar je door een glazen gang onder water loopt. Allerlei zeedieren zwemmen rondom je. Je loopt als het ware op de bodem van de zee....

De bus vertrekt 09:00 uur en staat bij het P+R terrein achter het NS station aan de van Dedemstraat en we komen omstreeks 19:00 uur weer thuis. Prijs, incl. entree, is voor iedereen leuk. Tot 5 jaar lid: f. 50,-, van 6 - 10 jaar lid: f. 45,- en vanaf 11 jaar lid: f. 40,-. Niet-leden: f. 60,-. Er is ruimte voor ongeveer 60 deelnemers. Dus.....! *Info en opgave bij Michel Kleij, telefoon: (0229) 23 05 24 of e-mail: mkleij@hetnet.nl.*

Dinsdag 27 februari: De lezing na de jaarvergadering zal worden verzorgd door een drietal eigen leden. Michel Kleij, Jan-Pieter de Krijger en ?? zullen een zeer afwisselend programma verzorgen van elk zo'n 20 dia's vertonen. Kortom: een bonte avond. **Harmonie**, Achterstraat Hoorn. Zaal open 19:30 uur.

Zaterdag 10 maart: Deze zaterdag maken we een voorjaarswandeling in het duingebied bij Castricum (infiltratiegebied-Geversduin). De *Leeuwerik* en **Pieper** zullen hun aanwezigheid zeker laten zien en mezen en *Goudhaantjes* zullen van zich laten horen. We nemen de sneltrein van 9:05 uur. en komen aan om 9:50 uur. We reizen in groepsverband i.v.m. de korting dus s.v.p. graag om 8:45 uur bij NS-Hoorn aanwezig zijn. Terug zijn we ongeveer om 16:00 uur.
Inl. Dick Jong, telefoon: (0229) 24 55 43.

Dinsdag 20 maart zal Henny van der Groep aan de hand van muziekvoorbeelden een lezing geven over het onderwerp: "Vogels en Muziek".

Harmonie, Achterstraat Hoorn. Zaal open 19:30 uur.

Zondag 1 april: excursie Sallandse heuvelrug. Het is echt geen grap, we gaan vandaag op (zeer) vroege vogelexcursie met als hoofddoel de balts van de *Korhoenders* bij zonsopgang. Dit is zo'n beetje nog de enige plek in Nederland waar deze vogel te zien is. Daarna gaan we verder wandelend door het gebied. Dus er wordt vrij veel gelopen, met de auto kun je er niet komen. Verzamelen op het parkeerterrein aan het Dampten, vertrek om 04:30 uur! Ontbijt en lunch mee, we komen ca 14:30 uur weer terug. *Contactpersoon Eric de Vroome, telefoon: (0229) 57 10 78.*

Dinsdag 10 april: Huismussen, zijn ze welzo gewoon? Kees Heij uit Rotterdam zal met behulp van dia's verslag uitbrengen van zijn langlopend onderzoek (7 jaar) naar huismussen in Strijen. Een heel actueel onderwerp, omdat de KNNV juist een waarnemingsproject is gestart over mussen. Heeft u nog vragen over deze vogeltjes? Dit is uw kans.

Harmonie, Achterstraat Hoorn. Zaal open 19:30 uur.

OM ALVAST TE NOTEREN....

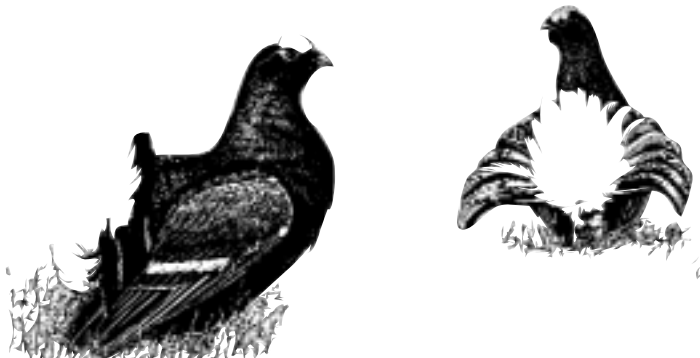
Pinksterkamp 2001 2-3-4- juni

Na het hoge noorden zakken we af naar het warme zuiden en slaan onze tenten op in de buurt van Oirschot. Op de kaart staan daar ook namen als Doodsberg, Aardborst, Rakelbroek, Kuikseind en Het Stuk. Dat maakt wel nieuwsgierig...

Het gevarieerde landschap met vennen, heide en beken biedt veel mogelijkheden voor mooie vondsten. In het volgende Hoornblad meer hierover.

Bij dit Hoornblad treft u ook een acceptgirokaart aan voor het betalen van uw contributie over 2001. Wij herinneren u eraan dat er afgelopen jaar besloten is tot een contributieverhoging. Vandaar dat u nieuwe bedragen vermeld ziet.

Overigens is de jarige KNNV altijd blij met een extra gift.....

Van de Bestuurstafel

Op 2 november kwam het bestuur weer bijeen. Op de agenda stonden o.a. verschillende voortgangsrapportages en de nieuwe inzichten inzake de polder Zeevang. Verder werd er door ons enkele bijeenkomsten en een symposium bijgewoond. De bijeenkomsten hadden betrekking op het groen houden (dit even heel kort door de bocht!) van Noord-Holland Midden en het symposium had betrekking op "Ruimte voor schoon water" in Noord-Holland.

Een ander punt was hoe om te gaan met "Landje van Naber". Wij willen het plas/dras houden, maar dat vraagt thans een inrichting, die hier en daar toch hersteld, zo niet gewijzigd moet worden. En dat kost geld. We zijn nu in overleg met SBB en de gemeente Hoorn, waar we toch wel mogelijkheden zien om tot elkaar te komen. Een ding staat daarbij recht overeind, nl. dat wij het beheer voeren.

Verder stond natuurlijk de a.s. jaarvergadering op de agenda en wat daar zoal bij hoort. Dat betekent o.a. dat het bestuur zoekt naar **nieuwe bestuursleden**. Wij zouden graag willen dat ook eens een vrouw toe wil treden tot het bestuur. Dit als een goede afspiegeling van ons ledenbestand. Het vraagt niet direct veel tijd, het bestuur vergadert eens in de ca. 6 weken. En het is nog leuk ook. Ervaring is niet vereist, wel enthousiasme. Ga eens bij uzelf te rade.

M.Kleij, voorzitter

Polder Zeevang 3

Bij dit gebied doen zich niet alleen problemen voor met betrekking tot de herindeling, doch ook op een ander gebied. De gemeente Zeevang wil een industriegebied gaan aanleggen ten noorden van Oosthuizen aan de westzijde van N247. Het moet een gebied worden van 3 ha en is bestemd voor inwoners en bedrijfjes in Oosthuizen. Nu zijn er in dat gebied veel beheersovereenkomsten met agrariërs, omdat dat gedeelte vrij vogelrijk is (o.a. veel smienten) en die beheersovereenkomsten bestrijken 75% van dat gebied.

Gezien verder het feit, dat de polder Zeevang behoort tot de PEHS en bijzonder veel weidevogels telt vinden wij het geen goed plan om daar een bedrijventerrein in te richten. We hebben hiertegen dan ook onze bezwaren geuit en de gemeente Zeevang verzocht haar plannen te wijzigen en dat gebied aan te leggen naast dat van Edam. De gemeente wil hier echter niets van horen en heeft onze bezwaren weggewuifd. Hiertegen gaan we in beroep bij Gedeputeerde Staten. Inmiddels is door GS de goedkeuring aan het bestemmingsplan onthouden en dient de gemeente Zeevang haar huiswerk opnieuw te doen. Op woensdag 29 november is de KNNV weer aanwezig om opnieuw onze bezorgdheid uit te spreken bij de gemeente Zeevang.

M.Kleij, voorzitter

Beemster 5

Ook hier gaat het heel stroef en dat was eigenlijk wel te verwachten. Het beroep dat wij hebben ingesteld bij de Sector Bestuursrecht werd door ons gewonnen. Dat hield in dat het Waterschap de Waterlanden ons opnieuw diende te horen. Op 12 juli 2000 werd hiervoor een hoorzitting belegd tegen de zeven bezwaarschriften die wij hadden ingediend. Deze zitting heeft ruim twee uur geduurd, waarbij wij onze bezwaren verder konden toelichten. Enige dagen geleden (ik schrijf dit 11 november) kregen wij de verschillende besluiten van heroverweging die inhielden dat onze bezwaren werden afgewezen.

We zullen de stukken bekijken en ons verder beraden of we hiertegen in verweer gaan of niet.

M.Kleij, voorzitter

Het afgelopen jaar mochten we de onderstaande nieuwe leden verwelkomen:

Dhr. C.G. Appelman, Hoorn
W.W. Arissen, Hoorn
Mevr. S. Bark + huisgenote A. Bark-Hietbrink, Hoorn
Leo van Bellen + huisgenote Ineke Galjaard, Hoorn
Mw. J. van der Berg, Hoorn
Mevr. A. Boerstra, Avenhorn
dhr. G. Bottema + huisgenote, Bobeldijk
Dhr. J.G. Braakman + huisgenote C. Braakman, Oosterblokker
Mevr. O. Carmi, Twisk
Mw. M. Dekker, Opperdoes
Mevr. N.L. Dorleijn-Hermans + huisgenoot M. Dorleijn, Hoorn
Mevr. A.G.M.E. Henneman, Avenhorn
Dhr. J.B. Jaspers, Hoorn
E. Joop, Zwaag
J.A. Knaap + huisgenoot P.H. Koning, Hoorn
Mevr. M. Koers, Hoorn
Dhr. B. Landman + huisgenote A. Landman-Baars, Wognum
A. D. Lodewijk, Hoorn
Dhr. T.A. Mazurel + huisgenote I. Mazurel, Hoorn
Mw. A. Mondeel + huisgenoot, Wognum
mevr. C.M.M. Peerdeman, Bovenkarspel
Dhr. P.M. Reus, Grootebroek
Mevr. G.C. Schenk, Hoorn
Mevr. E. Scholtens + huisgenoot B. Krause, Zwaag
Dhr. R.W. Slinger + huisgenote, Hoorn
Dhr. C.W. Tuinman, Abbekerk
Mw. F. Veldhuizen, Hoorn
Mevr. E. Verkerk + huisgenoot E. Jansma (1974), Warder
Dhr. R. van der Weij, Venhuizen
Mw. A. Goos, Hoorn
Dhr. R. Ruiter + huisgenote J. Ruiter, Blokker

We wensen hen een fijne tijd toe binnen onze vereniging en hopen elkaar vaak op activiteiten te treffen.

Doe mee met de KNNV!

Ons Klimaat 1

Wat doen we er aan? Confereren?

Ik wil onmiddellijk aannemen, dat de Internationale Klimaatconferentie in Den Haag u niet is ontgaan. In ieder geval weet u, dat deze werd gehouden tussen 13 en 24 november 2000.

Menigeen zal de schouders ophalen met daarbij de gedachte: "Het zal toch wel niets opleveren, want hebben we ook niet zoiets gehad als de Club van Rome, zo'n 20 jaar geleden?"

Het is inderdaad allemaal moeilijk, want het grootste probleem ligt in het feit, dat niemand iets van zijn welvaart wil inleveren.

Ondergetekende mocht namens de KNNV een kijkje nemen achter de schermen van deze conferentie (met nog een negental anderen). Het is wel een hele ervaring. In eerste instantie moest ik een tweetal politiecordons passeren. Deze vroegen om mijn paspoort. Daarna mocht ik doorlopen naar de hal. Daar werd ik alweer tegengehouden, want ik moest mij eerst vervoegen in een nabijgelegen deel, waar ik (op vertoon van mijn paspoort) een op naam gestelde pas kreeg uitgereikt. Ik was van tevoren reeds aangemeld, dus mijn naam was bekend.

Daarmee gewapend kwam ik dus eindelijk de Congreshal binnen. Voor ik het wist had ik een boekwerk in mijn handen, dat aan ieder die binnenkwam werd uitgereikt. Ter plekke kreeg je ook een schoudertas uitgereikt, waar je dan de (naar jouw

mening) noodzakelijke informatie kon opbergen. En dat bleek op het einde van de dag heel wat te zijn...

Om een indruk te krijgen ben ik eerst wat gaan rondlopen. Toen bleek dat er allemaal kleinere groepen werden geformeerd, die in kleinere zalen met elkaar de problematiek gingen bespreken. Op enkele schermen kon je zien, wie met wie conferende en waar en op welk tijdstip. Dat laatste ging al gauw de mist in, want de vermelde tijden werden echt niet gehaald. Dan moest je naar een reservezaal alwaar een andere (uitgeweken) conferentie begon.

Je kon ook met de delegatieleden een praatje maken in verschillende hoeken waar stoelen en tafeltjes speciaal daarvoor waren klaargezet. Een groot deel van de hal was bestemd voor opstellingen van rijen PC's voor het verzenden van e-mails (belangrijk voor de aanwezige journalisten om het een en ander op tijd naar hun redactie door te geven) en voor het bekijken van allerlei informatie. In de gangen rond de grote congreszaal waren allerlei stands, waar de standhouders hun publicaties beschikbaar stelden. Verder was er een gedeelte afgeschermd voor VIP's.

Ik heb daar met verschillende mensen gesproken, zoals een afgevaardigde van de EU en van de Verenigde Naties en een paar mensen uit de ontwikkelingslanden. Waar praat je zoal over? Eerst zeg je uit welk land je komt. En dan komen al gauw de wed-

erzijdse problemen aan de orde. De een heeft te weinig water of het komt met bakken uit de lucht en spoelt meteen kostbare en vruchtbare aarde weg. Het Nederlandse probleem is teveel aan water en je vertelt dan op welke wijze wij het water trachten te beheersen. Velen begrijpen niet dat wij als Nederlanders geen angst bezitten, dat wij gemiddeld zo'n 3 meter onder zeeoppervlak durven te leven! Iemand uit Bangladesh maakte de opmerking waarom wij hen niet leren dijken te bouwen, zodat zij zich ook veilig konden wanen en de vruchtbare gronden konden behouden voor rijstteelt. Dan probeer je in te gaan op het gebruik van land en energie. Hoe in Nederland geprobeerd wordt bij het publiek een gedachtenomslag te bereiken. Hoe om te gaan met drinkwater en het zuiveren van oppervlaktewater. Dan kom je bij bepaalde landen weer een energieprobleem tegen, want daarvoor heb je toch wel elektriciteit nodig.

Op een geven moment ben ik ook een van de vergaderzalen in gelopen om de procesvorming bij te wonen tussen de EU en Canada.

Daar zo'n 40 mensen met elkaar te praten. Wat er werd gezegd werd op een groot scherm weergegeven, middels een daarmee verbonden PC. Dan werd verzocht de tekst te wijzigen. Eerst praten over een definitie en over de bedoeling van een bepaald artikel van de conferentie van Kyoto. Hoe dit dan uit te werken of invulling aan te geven? De een beweert dat

bestaande bossen dienen te worden meegenomen zoals Canada, die beweert in de geest van: Wij hebben zoveel bossen dus wij nemen al veel CO₂ op. Andere landen zeggen, dat alleen nieuwe aanplant dient te worden meegenomen ter reductie van de CO₂-uitstoot. Dan zijn er landen die die reductie willen halen in ontwikkelingslanden door daar aan vermindering van CO₂-uitstoot te doen. En zo gaat dat een uur of twee door. Dan moet er een beslissing worden geforceerd. Het resultaat was dat men over een paar dagen weer bijeen kwam om te kijken of er momenten van overeenstemming zijn, waarop dan verder kan worden gesproken. Dus hoe kunnen we tot elkaar komen. Sessie afgelopen. Iedereen de zaal uit. In de wandelgangen (letterlijk) wordt er weer over gesproken en in de praathoecken. Hoe kunnen we elkaar over de streek trekken of overtuigen?

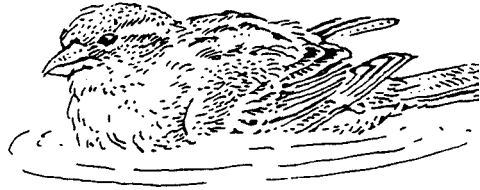
De conferentie is mislukt. Ik was er al bang voor. Meningeën lagen zover uiteen. Verschillen waren zo groot. Voor elk woord moest een brug geslagen worden. Ik zeg dit even heel kort door de bocht alleen om aan te geven hoe problematisch alles is. Het enige wat misschien is bereikt is dat we toch wat meer gaan nadenken over ons leefmilieu. Over enige maanden wordt er nog een poging ondernomen in Bonn. Er is nog een heleboel te doen.

Michel Kleij

Waarnemingsproject 2001: Mussen

Waar zien we Huismus
en Ringmus ?

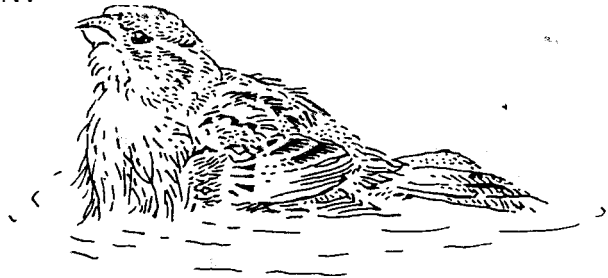
Hoeveel?

Zijn er ook broedgevallen?
Onder uw dak of op een andere plek?
Zijn dat er meer of minder dan
vroeger?

Nog bijzondere ervaringen met deze
vogels (eten ze bijv. uit de hand) ?

Stuur de waarnemingen naar KNNV-
waarnemingenproject
Postbus 19320
3501 DH Utrecht.

Of lever deze in bij De Hoornbloem of
een van de bestuursleden.

Mooie tekeningen of geslaagde dia's of
foto's van mussen willen we ook graag
onder ogen krijgen.

Tsjilp-tsjilp...

Onderzoek aan Planktonmonsters van het "Landje van Naber"

In juli nam Joop Krijgsman enkele planktonmonsters uit de sloten rond ons landje. Hieronder een verkort verslag van zijn vondsten:

WESTZIJDE

In de sloot aan de westkant vond ik 8 soorten Diatomeeën, 1 soort Euglena, een blauwwier en 2 moeilijk te determineren soorten Chlorococcon:

Alle soorten komen voor in zoet tot lichtbrak water en zijn kenmerkend voor matig- tot voedselrijk water qua anorganische voedingszouten ("eutrofiëring")

Stephanodiscus, Euglena en Oscillatoria komen vaak voor in sterk -met organische stoffen- verontreinigd water, de rest is meer kenmerkend voor matig verontreinigd water en dat geeft de doorslag.

DIJKZIJDE

In het zeer ondiepe slootje aan de NO-kant langs de IJsselmeerdijk vond ik veel watervlooien (Dafnia spec.), 6 soorten Diatomeeën (zie onder), 2 soorten blauwwieren, veel bacteriën en vrij veel amoeba's (waarschijnlijk Vanella spec.) Alleen Nitzschia kan tegen water met wisselend zoutgehalte, de rest is kenmerkend voor zoet tot lichtbrak water. Ook hier is het water matig tot rijk aan voedingszouten.

De vele bacteriën, amoeba's en de blauwwieren wijzen echter op een sterke vervuiling met organische stoffen. Hierbij kan je denken aan dode plantenresten maar ook aan mest van schapen, koeien of van vogels (!).. Ook de sterk rode kleur van de Dafnia's wijst op verontreiniging (laag zuurstofgehalte).

CONCLUSIE:

Al met al is het beeld aan de westkant normaal voor Westfriesland met zijn voedselrijke kleigronden.

Het slootje aan de IJsselmeerkant is echter ongezond vervuild, hetgeen nadelig kan zijn voor de dieren die daarvan of daarin leven. Het lijkt mij goed om dat slootje eens door te spoelen met schoner water en dat misschien permanent te doen.

De waterkwaliteit rond het Landje is dus zeker niet geweldig en voor verbetering vatbaar. Ik hoop volgend jaar in de gelegenheid te zijn nog wat meer onderzoek te doen naar bijv. het sessiele plankton in de sloten.

*Joop Krijgsman, Westeinde 268, 1647 ML Berkhout
telefoon: 0229-553067
e-mail: jakrijgsman@hotmail.com*

Muizen vangen in West-Friesland

Op vrijdag 29 september was het dan zover. Het geplande muizeninventarisatie-weekend ging van start. In de namiddag druppelden de deelnemers binnen in de schuur op Suyderbraek. In de voorgaande week had Ben Pronk samen met Peter van der Linde, van de NOZOS, de life-traps uitgezet in de gebieden die geïnventariseerd gingen worden en de morgen van 29 september zijn deze vallen op scherp gezet. Dit weekend werd niet alleen ons Landje van Naber op muizen onderzocht, ook de Hulk buitendijks, Suyderbraek, de Uiterdijken en de Nek werden bij dit weekend betrokken.

Om de muizen de kans te geven om in de vallen te lopen en omdat muizen alleen vroeg in de morgen en later op de dag actief worden, konden we pas laat in de avond voor het eerst de vallen gaan controleren. We hadden dus de avond om eens lekker over muizen en wat al niet meer te praten en te genieten van de gast-vrijheid van Pieter Baarsma en Ineke Kraaienveld. Zij hadden een uitstekend maal voor ons bereid die avond, maar ook het hele weekend zorgden ze voor voldoende lekkers (om jullie niet al te lekker te maken zal ik de details achterwegen laten...)

Rond 23:00 uur was het dan zover. Gewapend met zaklampen, plastic zak en muisenboek de donkere nacht in. De groep was in tweeën gedeeld. En in iedere groep zat iemand die de vallen terug zou moeten kunnen vinden. Ben in de ene groep en Peter in de andere. Het is toch een hele ervaring om 's nachts door West-Friesland te rijden om muizen te gaan vangen. De vangst op de eerste avond viel

niet tegen. Het Landje leverde weliswaar maar 1 muis op maar wel een die we nog niet eerder gevangen hadden, een **veldmuis**. Ja, en dan zit die muis in een val. Daar moet hij natuurlijk eerst uit. Zaklamp onder je kin, val in een

plastic zak, val open....En dan? Of de muis valt in de zak, of hij neemt de benen. Onze veldmuis zat heel rap in de mouw van Joost Verbeek en waar hij daarna is gebleven is tot op de dag van vandaag nog een raadsel. De overige vallen leverden vooral goed meewerkende **bosmuizen** en **huisspitsmuizen** op.

Na een welverdiende nachtrust werden alle vallen de volgende morgen wederom gelegd en die avond daarna ook. Zondag was opruimdag, eerst vallen controleren en meenemen, dan vallen poetsen en schoonmaken. Maar die laatste controleron-de bleek toch wel de leukste te zijn. Het hele weekend vingen we niets anders dan huisspitsmuis, bosmuis en veldmuis. Het viel, qua soorten, een beetje tegen maar... op het Landje van Naber

was het dan toch raak. Een muis die we niet ken-

den. Hij leek op een Bosmuis maar miste de grote oren en zwarte kijkers en die staart, die was toch wel langer. We kwamen er niet uit. Muis in een doosje en meegenomen naar mensen die het wel zouden moeten weten. Om toch niet helemaal uitgelachen te worden keken we nogmaals naar onze vangst. Wat zou het toch zijn? Alle boekjes er bij en meten en kijken. Een **dwergmuis** was de conclusie en dat bleek achteraf juist te zijn. Een bijzondere soort als toetje van het weekend.

we deze muis teruggezet op de gevangen werd.

Het was een geslaagd weekend, leuke mensen en lekker eten; alleen jammer dat ik er een verkoudheid van 2 weken aan heb overgehouden. Je moet er wat voor over hebben!

Om af te sluiten nog even de cijfers van het weekend. In totaal zijn er met 170 vallen **86** muizen gevangen:

41 huisspitsmuizen,
32 bosmuizen,
11 veldmuizen,
1 huismuis en
1 dwergmuis.

En dan ook nog op ons Landje. Wat wil je nog meer?! Vanzelf sprekend hebben weer plek waar hij

Jan-Pieter de Krijger

*De bomen uit de grond
en uit hun stam de twijgen
En iedereen vindt het heel gewoon
dat zij weer bladeren krijgen
We zien ze vallen naar de grond
en dan, opnieuw, weer groeien.
Zo heeft de aarde ons geleerd
dat al wat sterft zal bloeien.*

Eind december bereikte ons het droeve bericht van het heengaan van Jaap van Kluyve. In de jaren '60 en '70 was hij bestuurslid van onze KNNV-afdeling en actief vogelaar. Mede door zijn enthousiasme startten we een excursieprogramma dat van lieverlee uitgroeide tot het bestaande activiteitsniveau.

Excursie Oostvaardersplassen

22 oktober 2000

Groot gespuis, klein gespuis en wij.
Het handboek Natuurmonumenten
meldt het volgende :

*'Na de drooglegging van Zuidelijk
Flevoland in 1968 bleef in het
laaggelegen gedeelte van de polder
tussen de Oostvaardersdijk, de
Knardijk en de Lage Vaart veel water
achter. Daarom werd in een groot deel
van het gebied geen riet ingezaaid'.*

Tegenwoordig weten wij dat dit gebied
een fraai natuurgebied is geworden -
de Oostvaardersplassen. Op zondag
22 oktober hebben we dat met eigen
ogen kunnen zien.

Bij vertrek van het Dampten regende
het nog en was het erg nevelig, maar
op de Markerwaarddijk begon het
weer al op te klaren. Later werd het
zelfs zonnig - de jassen konden uit en
het werd ook goed fotowerf!

We startten vanaf het informatiecen-
trum.

Vanuit het riet kwam een vreemd gelu-
id - het leek wel het gegil van een
speenvarken. We leerden dat dit gelu-
id van een waterral afkomstig was. Het
bleef wat de waterral betreft bij het
geluid alleen - we hebben de vogel
niet gezien. Anders was dat bij het vol-
gende geluid, 'ting ting ting'. Dat werd
voortgebracht door baardmannetjes -
en die lieten zich meerdere malen
bewonderen! Gezeten boven in een
rietpluim of al vliegend. De baard-
mezen, zoals ze ook wel genoemd
worden, danken hun naam aan de
zwarte 'hangsnorren' van de mannet-
jes. Het is niet verwonderlijk dat we ze
in het riet aantreffen. Hun voedsel

bestaat 's zomers nl. uit insecten en 's
winters uit rietzaden.

Roofvogels waren al van ver te zien -
maar de vraag was natuurlijk: Wát
voor roofvogels zitten er daar ginder?
Eerst maar eens meer genaderd.
Vervolgens de telescopen scherp
gesteld - en toen bleek dat er twee
(nogal witte) buizerds te bewonderen
waren en een visarend! Bij het
wegvliegen van de visarend waren de
enigszins geknikte vleugels te zien.
Later kwam er ook nog een sperwer
voorbij. Niet alle grote vogels waren
roofvogels - die witte in het water
waren GROTE zilverreigers.

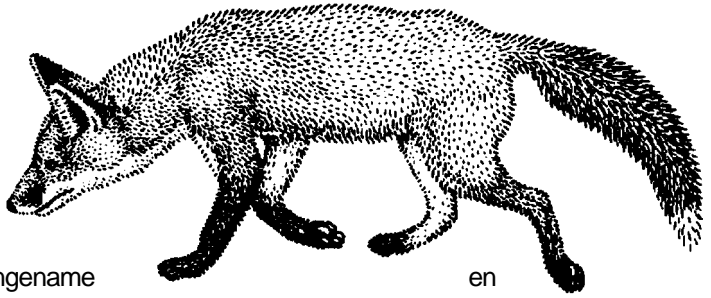
Het kleine gespuis kwam met klein
gespuis: Roos vond op weg naar de
vogelkijkhut 'De Zearend' een kleine
salamander en een bloedrode heideli-
bel rustte uit op haar broek. Vlinders
fladderden vrolijk in de zon. Atalanta's,
op weg naar zuidelijker oorden, en
dagpauwogen, alvast op zoek naar
een goed plekje om te overwinteren?
Natuurlijk waren er in dit jaargetijde
ook de nodige paddestoelen: kleine
inktzwammetjes op een boom, juda-
soren op een vlier, het smeewortel-
paddestoeltje.....

Vanuit de tweede hut was de leukste
waarneming, alweer, een groep
baardmannetjes! Of zijn de meningen
wat dit betreft verdeeld en vond een
ander juist die brilduiker het leukst?
Nu, in ieder geval was de excursie
zeer de moeite waard - de
Oostvaardersplassen mogen er nog
lang zijn!

Paula Timmerman

Vos laat sporen achter

Zaterdag 3 december is het sporenonderzoek fauna-passages onder snelwegen van rijkswaterstaat (o.a. de A7 Hoorn/Purmerend) tijdens een sporendeterminatie-dag in de Poelboerderij in

Wormerveer op een aangename en leerzame manier afgerond. Meest verrassend op deze dag was het vaststellen van de voetprinten van een vos. De prenten werden aangetroffen op de papiervellen van het inktbed, die in april 2000 onder de duikers van de A7 in de Beetskoogpolder lagen. Naast sporen van Bruine rat en de Huiskat konden ook Hermelijnen- en muizensporen worden afgelezen.

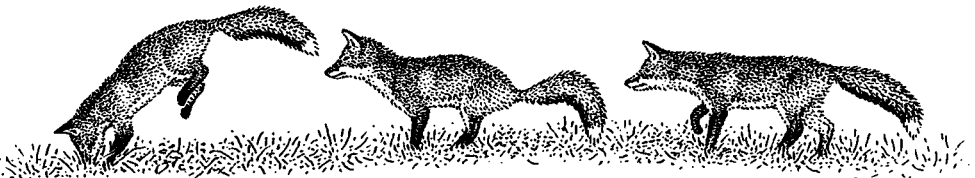
Landschapsbeheer Noord-Holland, coördinator van het sporenonderzoek, had voor deze dag Annemarie van Diepenbeek uitgenodigd. Annemarie is de autoriteit op het gebied van diersporen in Nederland. Ze is o.a. de auteur van de nieuwe sporengids die pas bij de KNNV uitgeverij is verschenen. Annemarie kon na be-studering van de papiervellen van de duiker Grote Waterling /A7 in de Beets- koogpolder niets anders concluderen dat het bij die sporen om Vossenprenten ging.

De sporen geven aanwijzingen dat ook in onze omgeving de vos voorkomt, naast de al eerder gedane Vossenwaarnemingen in dit gebied.

Het sporenonderzoek dat in opdracht van Rijkswaterstaat werd uitgevoerd door vrijwilligers van Landschapsbeheer Noord-Holland (LBNH), werd afgesloten met het presenteren van een onderzoeksverslag. In het verslag worden de locaties be-schreven. De KNNV-afdeling Hoorn/West-Friesland heeft als vrijwilligersgroep van LBNH in de buurt van Beets 4 locaties gemonsterd. Er wordt naast de gevonden sporen ingegaan op de mogelijk aan te brengen verbeteringen aan de faunapas-sages. In het komende KNNV jaarverslag zullen de gevonden sporen van iedere locatie worden opgenomen.

Algemene conclusie uit het rapport dat in totaal 22 faunapassages van Den Oever tot Huizen omvat geeft aan dat zij functioneren. De kwaliteit/effectiviteit van ver-schillende passages kan echter worden verbeterd via lokale aanpassingen van constructies van af- en toevoerroutes voor de fauna, via beheer en eenmalige aanpassingen. Hierover worden concrete aanbevelingen gedaan in het rapport.

Ben Pronk

Fenologie

De studie van het verband tussen natuurverschijnselen en het weer noemt men fenologie. Dat kan heel simpel zoiets zijn als "wanneer zie je de eerste zwaluw?" De eerste verschijningsdatum van enkele jaren achtereen kan dan een bepaalde trent vertonen, zo van: steeds rond een vaste datum of de laatste jaren steeds vroeger.

TEMPERATUURSOM

Na jaren studie ontdekte men dat voor de bloei van bepaalde planten niet alleen de temperatuur van een moment van belang is. Soms gaat het om een temperatuursom: het totaal van de temperaturen van enige warme dagen die leiden tot de bloei of kieming van een plant.

Bij nestkastcontrole noteert men zo mogelijk de datum van het eerste ei van een Koolmeeslegsel, zoals de Kievitsezoekers eigenlijk ook het moment van het eerste ei wilden opeisen.

De actualiteit van de klimaatswijziging werpt een bijzonder licht op deze fenologie. Als het gestaag warmer wordt dan zou je verwachten dat.

VOGELWERELD

In de vogelwereld hebben we al enkele veranderingen gezien. Het verschijnsel "vorstgrensvogel" geeft de richting al aan: trekvogels vliegen niet domweg naar het zuiden, maar enkele soorten wachten het af. Kieviten vertrekken pas als de grond te hard bevroren is en keren met de eerste dooi weer terug. Ganzen kunnen boven ons land ook heel wat trekbewegingen uitvoeren al naargelang het bij ons vriest of dooit.

EXTREEM ZACHT

De extreem zachte decembermaand die we nu meemaken is aanleiding tot bijzondere voorvallen. Ofra Carmi in Twisk meldde een wakker geworden Dagpauwoog (buitenperatures 12 C°). In de tuin bloeien momenteel Ruige Anjer, Damastbloem, Muurleeuwebek, Bergcentaurie, Gele Helmbloem en Stokroos. Uit Berkhout kwam van Evelyn Krijgsman een melding van bloeiende Sneeuwkllokjes en ook de eerste bloeiende Speenkruidjes. Een record!!!

Metten = Weten

Zodra de zon schijnt vliegen op de zuidmuur allerlei insecten w.o. de Blinde Bij.

Het leuke van deze verschijnselen en ontwikkelingen is dat ieder dat in zijn eigen directe omgeving kan vast stellen. Ook hier dus: **metten (noteren) = weten**

Jan Marbus.

Plantenwerkgroep

GRASSENAVOND.

Op 7 nov. waren 11 mensen w.o. de twee "Floron" grassenkenners, de heren Koos Ballentijn en Aart Swolfs, aanwezig in de "Hoornbloem".

Ondanks het late tijdstip in het jaar, waren er toch nog enige verse grassen om te determineren, maar verder waren er genoeg gedroogde exemplaren. Aart Swolfs legde ons d.m.v. de overhead-projector uit hoe een grasbloempje in elkaar zit. De belangrijkste kenmerken waarop gelet moet worden voor determinatie is de bloeiwijze, zoals een **aar** of **pluim** en de onderdelen **tongetje**, **oortje** en **bladvorm**. Bij jonge spruiten kunnen de jonge bladen gerold of gevouwen zijn.

Het beste voor determinatie is altijd zoveel mogelijk de hele plant, liefst met wortel, te bekijken of te plukken. Soms is het nodig een gras thuis op naam te brengen, want een sterke loep of anderszins is soms gewenst.

De deelnemers zijn zelf ook aan de slag gegaan met de grassen op naam te brengen. Een beetje hulp van een deskundige was best prettig. Toch kun je nog in de val lopen als je er bijna uit bent met je raaigrasje en de laatste stap klopt niet.

Bleek het een bastaard-raaigras te zijn. Tja, dan wordt het moeilijk! Maar allemaal vonden we de avond zo geslaagd, dat er vast in de echte grassentijd nog eens een herhaling zal moeten komen. Wellicht dan echt buiten.

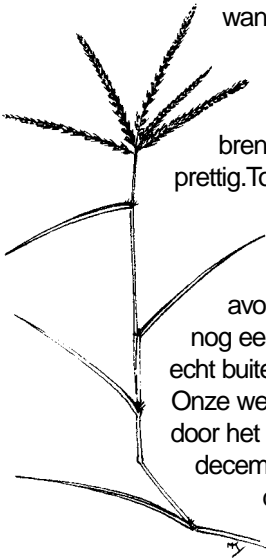
Onze werkgroep zal een tijdje stoppen, al zal ieder van ons, door het zeer zachte weer nu in de eerste weken van december, vast nog interessante zaken vinden en willen doorgeven.

De eerste bijeenkomst zal zijn: **donderdag 29 maart** om 20.00 uur in "De Hoornbloem". We

willen dan o.a. knoppen van bomen en struiken bekijken, vooral wilgen en elzen soorten. Neem eventueel takken mee. Deze soorten zijn ook van belang voor de streeplijsten. Maar alles wat verder nog vragen oproept, neem het mee.

Willy Mantel (coördinator pl.werkgr.)

telefoon: (0229) 23 05 91.

Vogelmonitoring "De Zeevang" van start

MAANDELIJKSE TELLINGEN

In de Zeevang, het veenweidegebied gelegen tussen Oudendijk en Edam, met als westgrens de polder Beemster, verbleven de afgelopen maanden dagelijks vaak meer dan 50.000 vogels!!!

De vogelwerkgroep heeft dit vastgesteld na maandelijks gebiedsdekkend telwerk. Er worden in dit gebied al vele jaren ganzen- en zwanentellingen uitgevoerd door Jan en Ina Marbus. De midwintertelling, een landelijke watervogeltelling die al sinds 1967 in de waterrijke delen van Nederland wordt uitgevoerd in januari, vindt ook in de Zeevang al een aantal jaren plaats.

Naast deze al lopende telactiviteiten is er vanuit SOVON het verzoek gekomen in de wintermaanden maandelijks een bezoek te brengen aan het gebied en hierbij de aangetroffen vogelaantallen te noteren. De Zeevang, die deel uitmaakt van een 70-tal belangrijke vogelgebieden in Nederland, moet door deze telgegevens zijn status zien te behouden.

26.000 SMIENTEN

Op de vogelwerkgroepavond in september was een ruime meerderheid het ermee eens dat het goed is om de aantallen vogels in het gebied van de Zeevang in kaart te brengen.

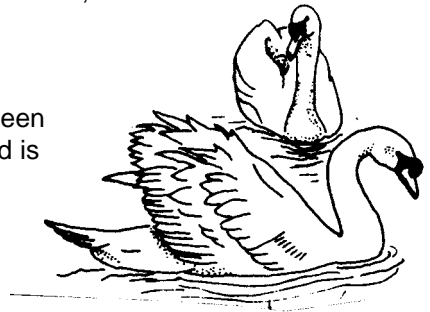
Afgesproken werd het gehele gebied van de polder Zeevang, de Grote en Kleine Koogpolder, de Beetskoogpolder en de buitendijkse Kogen in het winterhalfjaar te gaan monitoren op het aantal vogels.

Zondag 11 november ging de eerste telronde van start, vanuit het eetcafé de Waterpoort te Schardam. Vijf groepjes van twee of drie man/vrouw gingen het veld in. Vooraf werd in de Waterpoort informatie uitgewisseld wie wat zou gaan tellen. Topkaarten en tellijsten werden tijdens de koffie uitgereikt. Door het gebied in deelgebiedjes op te delen was het telwerk in 2 tot 2½ uur afgerond. De aantallen vogels die konden worden genoteerd waren enorm. Vooral de Smient was met grote aantallen in de Zeevang aanwezig. 26.000 is goed voor een plaats in de landelijke top 20.

Met dit aantal was 2% van de Europese smienten populatie in het gebied te gast. Maar niet alleen smienten in grote aantallen, 10.000 Kieviten, 7.200 Goudplevieren en 1000 Meerkoeten geven de vogelrijkdom goed weer.

Roofvogels

Niet alleen de massale vogelzwermen waren het die het telwerk een plezier maakten. Roofvogels horen bij een ecosysteem. In de Zeevang noteerden we in november 8 buizerds, solitair verdeeld over het gehele gebied verblijvend. 7 torenvalken, 1 sperwer, 1 havik en een prachtige waarneming van de slechtvalk

in de Beetskoogpolder door Wil Liefding en Harry Fabritius.

Op zondag 13 januari gaan we het gebied weer verkennen dan gaan we in combinatie met de midwintertelling de vogelaantallen weer op papier zetten. We verzamelen om 9.45 u. in Schardam in de Waterpoort. Wie ook eens mee wil, kan zich die zondag in de Waterpoort bij de telgroepjes aansluiten om zo mee te doen aan het veldwerk.

Inlichtingen Ben Pronk (0229) 54 15 47

Kijk ook eens op de website van de KNNV: www.knnv.nl/hoorn Hier kun je de gebiedskaart met de groepsaantallen van de smient bekijken.

Ganzenexcursie

zondag 26 november 2000

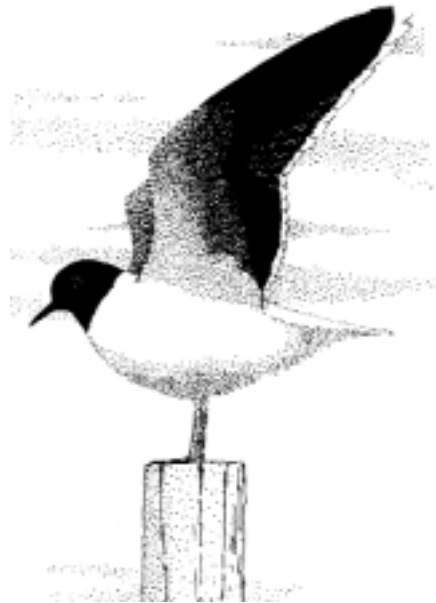
Daar gingen we, met ongeveer 28 man sterk en een paar geroutineerde vogelaars, in ganzenpas naar het Mekka van de kleine Rietgans: het Friese land. Zoals gewoonlijk stopten we op de afsluitdijk om de Sneeuwgorst te bekijken, helaas was die gevlogen. Iets minder gevleugeld bekeek ons nieuwsgierig, de volwassen zeehond. Hij moet gedacht hebben dat ie fotogeniek was met al die kijkers op hem gericht. Spelend in de wind vloog de kleine Dwergmeeuw ons voorbij, terwijl wij bijna van de dijk af waaiden. (Ik mis mijn vleugels ten zeerste, een retourtje Siberië of Afrika lijkt mij wel wat...)

De lange optocht bewoog zich langzaam langs langs de Friese dijk en menige vogel liet zich bewonderen.

Vele kleine grazers trokken aan ons oog voorbij waaronder de Kolgans en de

Brandgans die in groten getale op het boerenland hun kostje bij elkaar scharrelden. Geheel aan het einde van de tocht werden wij deskundig naar ons doel gebracht: de kleine Rietgans. Zuid-West Friesland schijnt een geliefde pleisterplek te zijn voor deze uit Spitsbergen komende gans. Ze vlogen ons zomaar tegemoet. Adembenemend..... iedere keer weer.

Koud en voldaan keerden we terug naar huis. Met in mijn oren nog steeds het gegak van de duizenden ganzen hoog boven in de lucht. Zouden ze echt zoveel te bespreken hebben?

Henny van der Groep

Vogelwerkgroep

Maandelijks komt op de donderdagavond de vogelwerkgroep bijeen. Deze bijeenkomst bestaat uit een groep enthousiaste KNNV-leden die zich buigen over alle mogelijke onderwerpen op het gebied van de wilde vogels in ons werkgebied. Deze bijeenkomsten zijn voor ieder KNNV-lid met een interesse voor vogels toegankelijk. Voor het nieuwe jaar 2001 zullen de donderdagavond-bijeenkomsten zo veel mogelijk op de derde donderdag van de maand plaatsvinden. Indien dit om een of andere reden niet mogelijk is kunnen wij uitwijken naar de tweede donderdag van de maand. Dus dat ziet er dan zo uit:

Donderdag **11 januari**
 15 februari
 15 maart
 19 april

Welke onderwerpen staan onder andere op het programma? Overigens kan iedere deelnemer een gespreksonderwerp opvoeren en bespreekbaar maken.

- *voorbereiden gezamenlijke tellingen en inventarisaties*
- *wintervoeding*
- *waarnemingenrondje*

STEENUILEN

Afgelopen werkgroepavond werd verslag gedaan van twee acties die wij met de vogelwerkgroep hebben uitgevoerd; inventarisatie Steenuilen in West-Friesland oost en de maandelijks integrale gebiedstelling in de Zeevang. Hoewel de telling nog lang niet compleet is hebben wij reeds 12 Steenuilen-territoria vastgesteld. In de komende bijeenkomsten zal onder andere worden nagedacht hoe wij verder zullen gaan met de inventarisaties.

ZEEVANG

Ondanks het slechte weer leverde onze eerste integrale Zeevangtelling 54.935 vogels op! Bijna de helft van dit aantal bestond uit Smienten! Deze tellingen zijn georganiseerd om beleidsmakers te overtuigen van het belang van de Zeevang voor de vogels waaronder de Smient.

De telweekenden voor ganzen/zwanen in Zeevang en Drieban zijn

13-14 januari
17-18 februari
17-18 maart

Dit zijn ook de weekenden voor de Zeevang monitoring.

*Ko van Gent,
coördinator vogelwerkgroep
telefoon: (0229) 24 58 85*

Website Ecolint Enkhuizen in de lucht

Vanaf woensdag 6 december aanstaande kan de website van het Ecolint Enkhuizen worden bezocht. Het doel van het project Ecolint (voor een groot deel in combinatie met de regionale vaarroute) is het versterken van de natuur- en recreatiewaarden. Met het aanleggen van een ecologische verbinding wordt de natuurwaarde van de gebieden in en om Enkhuizen vergroot. Ook wordt met gerichte maatregelen gestreefd naar verbetering van het milieu binnen het plangebied.

De website is gemaakt door het bureau Els&Linde in samenwerking met de gemeente Enkhuizen. Dit bureau maakt in opdracht van de gemeente Enkhuizen de knelpuntenanalyse en het ontwikkelingsplan voor het Ecolint Enkhuizen. Dit is mede door een behoorlijke financiële bijdrage van de provincie Noord-Holland mogelijk.

De website vindt u onder: www.elsenlinde.nl. Ook kunt u bij een bezoek van de gemeentelijke website (www.enkhuizen.nl) doorgelinkt worden.

Nadere informatie: de heer H. de Vries, hoofd afdeling Milieu, tel. (0228) 36 02 34 (e-mailadres: h.devries@enkhuizen.nl).

St. NME in West-Friesland

Al eerder is in Het Hoornblad melding gemaakt van de oprichting van een steunpunt voor natuur- en milieu educatie in onze regio. Nu de handtekeningen daartoe gezet zijn is het bestuur bezig de coördinatie van allerlei nme-activiteiten op te pakken.

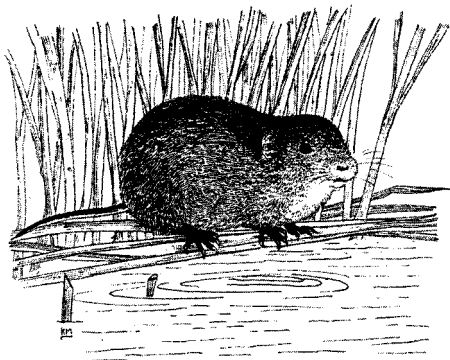
Belangrijk element daarin is een coördinator die daadwerkelijk als een spin in het web gaat zitten. Vandaar dat er een vacature is: *Het bestuur van de stichting NME West-Friesland zoekt gegadigden voor de functie van coördinator nme-activiteiten in West-Friesland. 1½ dag per week, standplaats Enkhuizen, eventueel in overleg.*

Belangstellenden kunnen contact opnemen met de secretaris Jan Marbus, Dorpsstraat 10 A, 1689 EV Zwaag, e-mail: dehoornbloem@hetnet.nl of tel/fax: (0229) 23 04 19

Werkochtend in rietland Schardam

Op zaterdag 3 maart houden we een werkoctend bij Schardam in het botanisch rijke rietland van Bert Zomer / Staatsbosbeheer.

Lekker een frisse neus halen en ondertussen goed bezig zijn voor de natuur! Deskundige uitleg van Ab van Dorp, veenweideboswachter bij Staatsbosbeheer. Noordse woelmuizen, Spitsmuizen, veenmosrietland...

We gaan het riet op hopen zetten zodat ook dit jaar de Rietorchissen, Echte koekoeksbloem en Poelruit weer volop kunnen bloeien. Koffie drinken we in de bezoekers-ontvangst ruimte bij de fam. Zomer

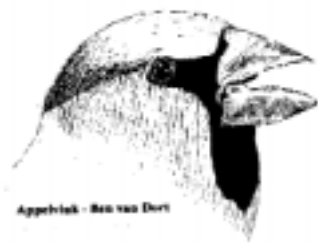
De werkoctend wordt samen georganiseerd met de Agrarische Natuurvereniging Waterland. We starten de werkzaamheden om **9:30** uur voor de boerderij "Zwaluwenoord" van de fam. Zomer. Voor gereedschap wordt gezorgd. Voor diegene die op de **fiets** richting Schardam gaan, om 9:00 uur vertrek vanaf hoek Westerdijk. Rond **13:00** uur wordt de werkoctend afgesloten. Denk om laarzen en warme kleren.

Inlichtingen Ben Pronk, telefoon: (0229) 54 15 47

Cursussen

Dit najaar liep het 2e deel van onze cursus "vogels kijken". Ruim 20 deelnemers volgden de 5 lesavonden en zo mogelijk 3 excursies. Deze laatste gingen resp. naar de Hondsbossche Zeewering, het Julianapark en Den Oever.

Vooraf die derde excursie was een belevenis. Het weer was prachtig op die 18e november en de vogels lieten zich goed zien. Dat was het geval in de Wieringermeerpolder met Kleine zwanen, Rietganzen en Slechtvalk, maar ook rond Den Oever met IJsvogel, Appelvink (3 ex.), Staartmezen, Dwergmeeuw, Roodhalsfuut. In totaal scoorden we 68 soorten. Het jaar 2000 zit vol met jubileumactiviteiten. Vanuit het gewest wordt gewerkt aan een cursus over de Noordhollandse landschappen. Zodra het docententeam een keuze gemaakt heeft staat er meer over te lezen in Het Hoornblad.

Jan Marbus

Vlinder-/Libellenwerkgroep

Het jaar zit er voor de vlinders en libellen definitief op. Ze wachten met z'n allen op de lente die komen gaat. Tijd voor ons om terug te kijken wat er allemaal is gezien in 2000.

De oproepen in het Hoornblad hebben geholpen, ik heb veel waarnemingen van vooral dagvlinders binnengekregen. Die worden allemaal verwerkt in de landelijke dagvlinderatlas die binnenkort verschijnt.

De dagvlinders die in ons gebied zijn gemeld (tussen haakjes het aantal meldingen);

1- Argusvlinder (19)	8- Groot koolwitje (56)
2- Atalanta (51)	9- Klein geaderd witje (21)
3- Boomblauwtje (30)	10- Klein koolwitje (95)
4- Citroenvlinder (11)	11- Kleine vos (22)
5- Dagpauwoog (25)	12- Landkaartje
6- Distelvlinder (25)	13- Oranje luzernevlinder (2)
7- Gehakelde aurelia (20)	14- Oranjetipje (1)

De libellen die in ons gebied zijn gemeld (tussen haakjes het aantal medlingen);

1- Blauwe glazenmaker (1)	6- Lantaarntje (10)
2- Paardebijter (5)	7- Zwervende pantserjuffer (1)
3- Grote keizerlibel (1)	8- Houtpantserjuffer (3)
4- Azuurwaterjuffer (1)	9- Gewone oeverlibel (3)
5- Kleine roodoogjuffer (2)	10- Bloedrode heidelibel (1)

Een uitgebreider overzicht zal in het natuurhistorisch jaarverslag komen.

Op de eerstvolgende vlinderwerkgroep is Joke Stuurman van de afdeling Zaanstreek uitgenodigd om het een en ander te vertellen en te laten zien over dag- en nachtvlinders.

De datum is **dinsdag 13 maart**, om 20.00 uur bij de Hoornbloem, Dorpsstraat 10a in Zwaag.

Is de Gehakelde aurelia straks weer de eerste vlinder die zich laat zien?

Wie gaat er mee naar de landelijke vlinderdag in Ede?

Tot ziens!

Eric de Vroome

Coördinator Vlinder w.g., telefoon: (0229) 57 10 78

Zeearend in de Lutjebroekerweel

9 november 2000

Op een gure herfstavond in november j.l. ging de telefoon: "KNNV- vogelalarmlijn. In de Lutjebroekerweel zijn een Visarend en een Zeearend gezien!"

Wouw, dat was nog eens een bericht. Een Visarend heb ik in Nederland nog nooit gezien en de Zeearend zelfs nog nergens. Vooral voor deze grootste roofvogel van Europa ben ik al diverse malen naar de Oostvaardersplassen geweest. De laatste jaren vertoeven ze daar elke winter, maar het was mij nog nooit gelukt hem daar te zien. En nu zit er zomaar eentje op nog geen tien kilometer vanaf mijn huis! Het toeval wilde dat ik de dag na het telefoontje 's morgens vrij was, dus dat kwam goed uit.

Zo reed ik dan de volgende morgen al vroeg van huis weg. Het begon net licht te worden en het was gelukkig droog, maar de lucht beloofde niet veel goeds. Om 07.45 uur kwam ik bij de Lutjebroekerweel aan. Ik reed langs de oostkant langs de plas en ik zag meteen wat groots zweven boven de plas. Bingo of niet?

Hopla, de auto de prutterige berm in, uitstappen en door de kijker turen. Jaja, er cirkelt een Zeearend boven de plas, wat een geweldig gezicht! Wat een enorme vleugels, de kraaien om hem heen zijn direct nietige vogels geworden! Ik zag dat hij toen in een boom ging zitten aan de westzijde van de plas. Snel mijn spullen uit de auto gepakt, laarzen aan, en soppend over het gras en door de blubber naar het bordes gelopen bij de plas.

Daardoor was ik hem een tijdje uit het zicht geraakt, maar toen ik het bordes opklom, zat hij

Zeearend

gelukkig nog steeds in die boom. Wat een imposant beest! Het was een juveniel, want hij had nog niet de voor de adult kenmerkende witte staart. Zo stond ik daar dan een tijdje van hem te genieten, totdat hij het gepest van de kraaien zat werd.

Hij vloog op, trouwens verbazend makkelijk voor zo'n grote vogel, en zweefde weer over de plas

mijn kant op. Nu kwam hij zelfs dichtbij genoeg voor mijn fotoestel met bescheiden telelens. Klik, klik, klik, snel wat vluchtbeelden op de gevoelige plaat vastgelegd. Hij vloog bijna recht over mij heen naar het weiland achter mij. Volgens mij landde hij daar weer ergens, dus ik weer terug soppend naar de auto. Wat een blubberboel na al die regen, maar dat kon me nu niks meer schelen. Deze kennismaking zal ik nooit meer vergeten en de was is weer goed voor mijn kleren.

Toen ik weer in de auto zat ben ik via de Kadijkweg linksaf langs de Nieuwe Dijksloot gereden. Middenin het land zag ik al een paar kraaien fladderen en jawel, de Zeearend zat daar langs de slootkant. Zo te zien zat hij wat te eten, maar door de afstand kon ik niet precies zien wat. De kraaien probeerden al huppelend dichterbij te komen, maar steeds als ze te dichtbij kwamen sprong de arend even omhoog en klapperde daarbij met zijn geweldige vleugels. Nou, daar zou ik ook van schrikken als ik kraai was!

Na een tijdje vloog de arend weer op en landde hij een paar honderd meter verderop op nog geen 75 mtr achter een paar kassen. Dit was mijn kans om hem van heel dichtbij te kunnen zien, dus ik reed snel naar het erf met de kassen. Eerst maar even aanbellen om te vragen of ik naar achteren mag lopen. De bewoonster deed open en ik vroeg of ik naar achteren mocht lopen om een vogel te bekijken. Ze keek me zeer verbaasd aan: welke gek gaat op dit tijdstip en met dit rotweer naar een vogeltje kijken? Ik dus. Ze vond het echter prima en vlug liep ik tussen de kassen door naar achter toe. Voorzichtig keek ik om het hoekje en gelukkig zat de arend nog op dezelfde plek. Nu wel heel dichtbij, kippevel! De kraaien waren hem echter blijven volgen en vielen hem nog steeds lastig. Klik, nog net op de foto gelukkig, want de kraaien werden hem toch te gortig en hij vloog weer verder.

Het was inmiddels al 09.45 uur geworden en het begon ook flink te regenen, dus ik besloot weer huiswaarts te keren. Wat een geweldige ervaring, nu nog wachten of de foto's gelukt zijn!

Kees Schoon

Naschrift:

De laatste melding van de Zeearend komt van Freek Musman die de vogels op 3 dember aantrof in een boom bij de Lutjebroekerweel- Red.

Wij willen graag, in het kader van het 100-jarig bestaan van de KNNV, ook eens ouderen aan het woord laten. Waarom en hoe kwam iemand bij de KNNV? Zijn er verschillen in de vereniging vergeleken met vroeger? We hopen een aantal mensen eens in het zonnetje te zetten. Hier volgt nu de eerste.....

Ontmoeting en een praatje met... Jan Brand

Leeftijd 86 jaar. Woonachtig in Berkhout. Bijna 50 jaar lid van de KNNV. Hobby's: natuur in het algemeen en geologie in het bijzonder.

Van professie is Jan tot zijn 55e jaar timmerman/aannemer geweest. Niet direct een beroep waarin je veel te maken krijgt met de natuur, behalve het gebruik en de kennis van houtsoorten.

Jan heeft van jongs af aan belangstelling voor de natuur gehad,. Hij woonde in Berkhout, dus er was genoeg landelijke omgeving en dan kom je er vanzelf mee in aanraking. Vaak lag hij op zijn rug in een weiland en keek dan naar de vlieg-bewegingen van de leeuwerik en luisterde naar diens gezang. Verzuachtend voegt hij er aan toe: *"Dat horen we niet meer, de natuur is verarmd"*. Hij vraagt zich af of dat mede komt door de ruilverkaveling die ook bij hem in de Westerkogge is uitgevoerd.

De doorslag om naar de KNNV te komen heeft gelegen in het feit, dat regelmatig stukjes in de krant verschenen van de KNNV, zoals wandelingen, fietstochtjes en lezingen. Jan ging daar eens een keer naar toe. Als 10e aanwezige kreeg hij een stukje Belemniet, vermoedelijk omdat de KNNV toen een jubileum vierde, dat wist Jan niet meer. Het was in de Parkschouwburg in Hoorn.

Hij werd ook lid van de Vogelwerkgroep in Alkmaar en ging altijd mee op excursie naar de kust. Hij was altijd op de avonden van die werkgroep te vinden. In feite is dat nog zo, je kunt Jan regelmatig op de lezingenavonden tegenkomen. Verder ging hij altijd mee op de kampen van de KNNV naar het buitenland. Hij besteedde bijna zijn hele vakantie aan kampen.

Hij was, en is dat nog steeds, geïnteresseerd in de gehele natuur. Zijn grootste belangstelling gaat uit naar fossielen. En glimlachend geeft hij dhr. Houtman daar de schuld van. Deze belangstelling werd ook gewekt door het feit, dat hij zijn vrouw regelmatig naar haar kantklosclub bracht in Wijdenes. Dan ging Jan de dijk langs en keek naar de vogels. Naderhand keek hij ook naar de planten langs de dijk en toen volgde - mede door Houtman - de dijkbekleding,.

Hij ging meer en meer zijn vakanties besteden aan het Scandinavische gebied en ook zijn vrouw ging mee. Eerst met de tent, daarna met de caravan. Daar werd dan ook samen met Piet Hollander naar fossielen gezocht. En het leuke was, dat hij daar stenen vond die ook aan de dijk bij Wijdenes lagen. Alleen de fossielen waren bijzonder. *"En dan ga je er ook over lezen. Dat betekent een hoop boeken over geologie in huis..."*

LADEN VOL FOSSIELEN

Bij fossielen horen ook schelpen. Deze kunnen eveneens fossiel zijn en aan de

kust aanspoelen. Daar heeft Jan een stevige verzameling van. Laden vol, gesorteerd op vindplaats. En die variëren van Spanje tot Noorwegen en Amerika. Op zijn tochten door het noorden van Europa werd er altijd wild gekampeerd. *"Heerlijk was dat! Je stond daar in een groeve en niemand die je zag. En dan maar stenen meenemen. Op een gegeven moment waren dat er zoveel, dat de caravan door zijn chassis zakte. Maar dat kwam ook, omdat er wegen op de kaart werden gezocht die een geologische vindplaats aangaven en dat zijn natuurlijk wegen waar de gewone toerist nooit komt."*

Hij liet mij verschillende Ammonieten zien. Bijzonder mooie exemplaren. Buiten in de tuin ligt een heel mooie **windkanter**.

Ook zijn vrouw heeft daarvan genoten. Vaak was zij nog fanatieker dan hij. Wanneer hij met Piet Hollander naar stenen zocht bleef zijn vrouw wel eens achter in de caravan. Kwam hij terug, dan vertelde zijn vrouw hem dat zij de zingende bossen had gehoord, die ruisende en suizende stilte van het immense woud. Zij ging ook altijd mee naar de avonden van de KNNV.

Toen Jan niet meer naar het buitenland ging heeft hij het dichter bij huis gezocht. In het Berkhoutse heeft hij Vivianiet gevonden. Dit was vrij bijzonder en verder Gaylussiet. Terwijl hij dit vertelde trok hij een lade open van een door hemzelf gemaakt kast. "Kijk", zei hij, "uit de kleigrond van Berkhout. Dit vindt je op een diepte van ongeveer 1,25 m. Dit komt alleen voor waar zee is geweest."

WEINIG VERSCHIL MET VROEGER

Op mijn vraag of hij verschillen ziet met de KNNV van toen en van nu denkt hij even na. "Nee", zegt Jan, "niet zoveel. Wel, dat er vroeger veel meer gefietst werd. Maar nu kom je veel verder. Zie je andere dingen, zoals de glooiingen in de Wieringermeer. Dan kun je zien dat er krekken lopen. Leuk", voegt hij er aan toe, "dat geologie en biologie zo hand in hand gaan". Hij vindt het nog steeds gezellig. Zo was het vroeger ook. Je kwam mensen tegen en daar praatte je mee. Nu ook. Dat sociale contact dat is er nog steeds.

Hij vertelde verder, dat hij lid werd van de KNNV, net op het moment dat Houtman voorzitter werd. Daarvoor was een voorzitter, een veearts uit de Noorderstraat in Hoorn. Deze gaf ook veel lezingen en die man kon enorm goed vertellen. Die had geen dia's nodig, zo aanschouwelijk kon hij een situatie neerzetten.

Dan werden er wel eens zgn. vaarexcursies gehouden. Met een binnenvaartschip, waar compartimenten waren ingebouwd, ging men varen bijv. tussen Leeuwarden en Groningen. De fietsen gingen mee...

Jan liet mij nog enkele kasten zien en laden. Allemaal vol met stenen, fossielen en schelpen. In een andere kamer en in de garage had hij nog meer staan.

Jan Brand. Een man met een brede belangstelling. Zoals hijzelf zegt: "Het begint bij vogels, maar je weet niet waar het ophoudt".

Michel Kleij

100 jaar KNNV

Een eeuwfeest vieren met je organisatie is zo'n uniek gebeuren dat je daar gerust uitvoerig mee bezig mag zijn.

Onze eigen afdeling heeft enkele jubileum-uitingen gepland. De landelijke vereniging werkt hard aan een heel bijzonder programma. Helmaal bijzonder is het wel als je als eerste afdeling en als oprichtingsplaats bekend staat: KNNV-afdeling **Amsterdam** heeft dus in 2001 een zeer gevulde agenda!

Op 26 januari is in de Koningszaal in Artis de jubileumbijeenkomst. Op die dag houdt men het boek ten doop: De wilde stad, 100 jaar natuur van Amsterdam.

Maar ook op die bijeenkomst:

- het onthullen van een **plaquette**
- start van een groot Amsterdams **mussenonderzoek**
- **tentoonstelling**
- 1e dag van uitgifte van **PTT-zegels** t.g.v. 100 jaar veldbiologie.

Voor de niet-Amsterdammers in de KNNV is het de moeite van het weten waard want iedereen is hartelijk welkom om mee te doen en aanwezig te zijn bij alle activiteiten.

Bijvoorbeeld bij de eeuwlezingen in de Koningszaal Artis;

13 februari over hoogveenlandschap door Martin Melchers en Martin Schouten

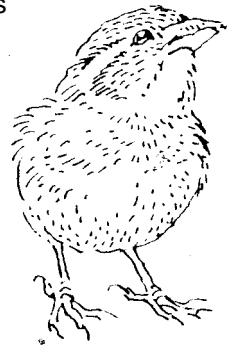
27 maart door Ton Denters en Eddy Weeda.

21 april Busexcursie naar de stinzeflora van Friesland o.l.v. Hein Koningen.

15 t/m 17 september is het Hunehuis in Havelte afgehuurd. Alle kNNV'ers zijn welkom.

Meer informatie bij voorz. Geert Timmermans, e-mail: har-mat3@cs.com of op www.knnv.nl/amsterdam

Zie verder voor landelijke jubileumactiviteiten in de komende Natura's.

Jan Marbus

De Hoornbloem

Dorpsstraat 10A, 1689 EV Zwaag

☎ (0229) 23 04 19, e-mail: dehoornbloem@hetnet.nl

ZADEN

Er is weer heel hard gewerkt! Dankzij Yvonne, Max, Willy en Piet, Ruud en Lena, Els, Mirjam, Cees en Trees, Cor K. en Cor V., Resi en Michel, Alberdien, Dinie en Nel is er weer een enorme partij zaden gedorst, geschoond, ingepakt en beplakt. Zakjes met compleet schoongemaakte zaden werden ook nog eens aangeleverd door o.a. Jan Brand, Evelyn en Tineke (afd. Zaanstreek).

Dat betekent nu dat er een flinke voorraad ingepakte zaden verzendklaar ligt en dat de nieuwe zadenlijst opgesteld kan worden. De belangstelling ervoor is nog steeds groot, want nu al wordt naar de nieuwe zadenlijst gevraagd- uit alle hoeken van het land! Ondertussen komen regelmatig bestellingen van zaden binnen.

BOEKEN

De cadeaumaand december heeft ook geleid tot een flinke bestelling van KNNV-uitgaven. En terecht! Er zijn de laatste tijd mooie en vooral goede publicaties verschenen.

De **nieuwe flora** van Henk Eggelte al bestudeerd en kennisgemaakt met de geheel nieuwe determinatietechniek?!

NESTKASTEN

Er zijn natuurlijk weer een keur aan nestkastjes verkrijgbaar, voor kool-, pimpelmees, grauwe vliegenvanger, maar op bestelling ook voor specht en steenuil. Maar ook voor hommels zijn er leuke nest-observatiekasten vervaardigd door Piet Mantel (0229) 23 05 91.

Bedenk wel dat bij De Hoornbloem niet alles uit voorraad leverbaar is. Probeer tijdig te bestellen.

Zaden zijn wel altijd voorradig.

POPPENKASTEN

Er staan 3 prachtige poppenkasten te wachten op een eigenaar. Ze zijn bedoeld om rupsen op te kweken van ei tot vlinder. Voor enthousiaste vlindermensen die dit wonder eens van nabij willen volgen: f 57,50

MICROSCOPEN

De afdeling bezit 2 microscopen, die aan leden uitgeleend mogen worden. Neem daarvoor even contact op met De Hoornbloem.

BATDETECTOR

Uit de nalatenschap van Piet Langenberg ontving de afdeling een fraaie batdetector. Wie hem wil lenen, neme even contact op. Wie weet wordt je net zo enthousiast als Piet, toen hij een paar jaar geleden in Berkhout en omgeving achter de vleermuizen aanging.

Wat werd gezien

Aan de Commandeur Ravenstraat in Hoorn werden ca. 3 **Witte Kluifjeszwammen** gezien in de wegberm. Een 50-tal **Kale Inktzwammen** aan de Dorpsstraat stond eerst in oktober volop te "bloeien" en nu, 2 maanden later zijn ze opnieuw begonnen. Zou de afwijkende temperatuur de oorzaak zijn?

Op 11 oktober is een **Roerdomp** in de omgeving van Spierdijk waargenomen. Op 12 november werden zelfs drie Roerdampen in de Nek gemeld! Op dezelfde werden hier ook nog twee **IJsvogels** gezien. Ook in het Julianapark werd de IJsvogel weer gezien, nl. op 28 november. Jan Pieter de Krijger ontdekte op 21 oktober tot zijn verbazing een **Huiskraai** (*Corvus Splendens* ssp) op de Veemarkt in Hoorn. Deze voor Nederland zeldzame soort is bekend van zeehavenplaatsen. Aangenomen wordt dat de vogels als verstekeling op zeeschepen zich kunnen verspreiden. In 1997 werd een broedgeval in Hoek van Holland ontdekt. Of de Hoornse Huiskraai inderdaad een jong is van dit broedgeval is de vraag. De Huiskraai zit vaak tussen de Kauwen in de bomen voor de vestiging van Febo. Hij/zij lijkt ook vluchtig gezien op een Kauw. Echter het formaat, lichte halsband en de forse snavel wekken argwaan. Het geluid doet ook meer denken aan een echte Zwarte Kraai.

Een andere spectaculaire melding komt uit de moerassen van Lutjebroek, nl de

Lutjebroekerweel. Vanaf 22 oktober werd hier regelmatig een **Visarend** waargenomen. Dit is op zich niet zo bijzonder maar vanaf 29 oktober voegde zich hier een derde jaars **Zeearend** bij! Meerdere waarnemers hebben na 29 oktober in de Lutjebroekerweel beide soorten arenden kunnen bewonderen en dat

is toch wel heel bijzonder. Op 2 december werd een Zeearend waargenomen op de grond nabij Westwoud langs de Westfrisiaweg. Dit zal hetzelfde exemplaar zijn als die van de Lutjebroekerweel. Tenslotte nog een melding van 120 neerstrijkende **Kleine Rietganzen** langs de spoorlijn in Bobeldijk.

Ko van Gent

telefoon: (0229) 24 58 85.

NATUURLIEFHEBBER?

Enthousiast over mooie dingen die u in de natuur ontdekt heeft en wilt u die ervaring graag met anderen delen?

Of vindt u het buiten prachtig maar zou u wel wat meer willen weten over dat landschap, zo'n plant of dier.....

**DOE DAN MEE MET DE KNNV!
DE VERENIGING VOOR VELDBIOLOGIE.**

Het is een club van actieve natuurliefhebbers.

Zo veelzijdig als de natuur, zo veel zijn de activiteiten van de KNNV!

Naast het programma van de plaatselijke/regionale afdelingen biedt de landelijke organisatie o.a.:

- het verenigingsblad *Natura* (6x per jaar)
- kampen en reizen
- allerlei werkgroepen (o.a. landschap, korstmossen)
- publikaties voor ledenprijs

Het landelijk bureau is gevestigd in Utrecht.
Daar is ook de KNNV- veldwinkel,

Oudegracht 237,
3511 NK Utrecht,
☎ 030-2314797

WILT U "HET HOORNBLAD" VAKER ONTVANGEN?

Gebruik dan onderstaande bon en wordt lid van de KNNV-afdeling Hoorn/West-Friesland. U bent dan ook automatisch lid van de landelijke KNNV. Het kost u slechts f 45,00 per jaar.

Opzegging van het lidmaatschap melden voor 1 november bij de ledenadministratie van de afdeling.

AANMELDINGSFORMULIER – S.V.P. INLEVEREN BIJ HET BESTUUR.

Ondergetekende meldt zich aan als:

- KNNV-lid (1 persoon f 45,00 per jaar)
- Gezinslid (meer dan 1 persoon op hetzelfde adres f 57,50 per jaar)

dhr./mevr.: voorletter(s) : achternaam:

geboortejaar : telefoon :

adres :

postcode + woonplaats :

specialiteiten of interesse:

naam huisgenoot :

geboortejaar :

specialiteit of interesse :

**Koninklijke Nederlandse
Natuurhistorische Vereniging**

Voorzitter : M. Kleij, Lijndraaier 149, 1625 ZV Hoorn, ☎ (0229) 23 05 24
Secretaris a.i.: E.J. Baars, Yellowlaan 24, 1695 HV Blokker, ☎ (0229) 24 95 46
Nat. hist. secr.: K. van Gent, Berkenweide 13, 1647 BG Berkhout, ☎ (0229) 24 58 85
Penningm. &
Ledenadm. : E. de Vroome, Veenrug 37, 1687 WN Wognum, ☎ (0229) 57 10 78
Postgiro: 3553986
Leden : A.L. ter Horst, Dorpsstraat 59, 1713 HB Obdam, ☎ (0226) 45 29 90
J.P. de Krijger, Weidemolen 98, 1622 KE Hoorn, ☎ (0229) 23 97 24
C. van der Velden, Dukaat 29, 1628 PP Hoorn, ☎ (0229) 23 19 10
Erevoorzitter : J.A. Marbus, Dorpsstraat 10A, 1689 EV Zwaag, ☎ (0229) 23 04 19

het veld in met de KNNV!

**vereniging voor natuurbehoud...
natuurbeleving...
veldbiologie...**

Drukwerk

PORT BETAALD
HOORN

AAN:

Afz. Ledenadm. KNNV
E. de Vroome
Veenrug 37
1687 WN Wognum
☎ (0229) 57 10 78